

Sygn. akt IV U 251/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2016r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Grądzik

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2016r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania M. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 26 stycznia 2016r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy M. W. prawo do emerytury od dnia 9 stycznia 2016r.;

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 251/16

UZASADNIENIE

Skarżący M. W. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 26 stycznia 2016r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury. Skarżący podniósł, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...) w G. (dalej także: (...)) na stanowisku elektromonter instalacji i urządzeń elektroenergetycznych w kwestionowanym przez pozwanego okresie od dnia 1 lipca 1989r. do dnia 30 kwietnia 1992r., na dowód czego wniósł o przesłuchanie świadków.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, wskazując na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie Dz.U. z 2015r., poz. 748 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami; dalej również: rozporządzenie RM lutego 1983r.). Podniesiono, że wprawdzie wnioskodawca osiągnął wiek 60 lat i udowodnił wymagany okres ubezpieczenia przed 1 stycznia 1999r. wynoszący 25 lat, a ponadto złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym do budżetu państwa, nie udowodnił jednak 15 lat pracy w warunkach szczególnych. udowodniony staż pracy w szczególnych warunkach to 14 lat, 2 m-ce i 6 dni. Organ rentowy nie uwzględnił do spornego stażu wskazanego wyżej okresu od dnia 1 lipca 1989r. do dnia 30 kwietnia 1992r., gdyż przedłożonych dokumentach pracowniczych widnieją dwa stanowiska – elektromonter i elektryk, wobec czego nie można jednoznacznie ustalić charakteru zatrudnienia. Co do dalszego okresu zatrudnienia w tym samym przedsiębiorstwie (w tym okresie już w

formie spółki akcyjnej), tj. od dnia 1 maja 1992r. do dnia 31 października 1993r., wskazano z kolei, że ubezpieczony nie przedłożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu 9 stycznia 2016r. ukończył 60 lat.

W okresie od dnia 1 września 1971r. do dnia 31 sierpnia 1977r. ubezpieczony pracował na stanowiskach ucznia (do czerwca 1974r.) i pomocnika elektromontera w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...). W okresie tego zatrudnienia odbył też w dniach do 23 kwietnia 1975r. do 8 kwietnia 1977r. zasadniczą służbę wojskową. Następnie w okresie od dnia 13 września 1977r. do dnia 31 sierpnia 1982r. ubezpieczony był zatrudniony jako elektryk (do dnia 31 października 1979r.) i elektromonter okrętowy w Stoczni (...) w G..

(bezsporne, ponadto odpisy świadectw pracy i wyciąg z książeczki wojskowej w pliku KP)

W okresie od dnia 1 grudnia 1982r. do dnia 21 marca 1989r. skarżący pracował jako elektromonter instalacji i urządzeń elektroenergetycznych oraz pracujący brygadzysta w Przedsiębiorstwie (...) w G.. Wykonywał prace przede wszystkim dotyczące budowy i modernizacji linii napowietrznych średniego i niskiego napięcia, a w początkowym okresie zatrudnienia także przy wykonaniu przemysłowej instalacji elektroenergetycznej w dzisiejszej Elektrociepłowni (...).

W okresie od dnia 5 kwietnia 1989r. do dnia 30 czerwca 1989r. ubezpieczony pracował jako elektryk w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P..

Następnie od dnia 1 lipca 1989r. do dnia 30 kwietnia 1992r. ubezpieczony ponownie został zatrudniony w (...) na stanowisku elektromontera i wykonywał prace jak w poprzednim okresie w tym zakładzie. Na zasadzie porozumienia stron i zakładów skarżący kontynuował to zatrudnienie do dnia 31 października 1993r. w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w G..

(bezsporne co do okresów zatrudnienia i stanowisk, w tym odpisy świadectw pracy w pliku KP, ponadto co do charakteru pracy zeznania świadków z rozprawy A. K. i R. K., także w związku z wyjaśnieniami skarżącego)

W okresie od dnia 1 listopada 1993r. do dnia 31 sierpnia 2013r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) S.A. Oddział w E. i w E. – (...) Spółce z o.o. w E., przy tym w okresie do dnia 31 grudnia 2008r. na stanowisku elektromonter linii napowietrznych niskich i średnich napięć. Wnioskodawca nie miał innych okresów składkowych i nieskładkowych przed 1999r.

(bezsporne, ponadto świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach w pliku emerytalnym)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącego zasługiwało na uwzględnienie, przy czym trzeba zaznaczyć, że dopiero w świetle okoliczności wyjaśnionych na rozprawie.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, że stan faktyczny sprawy w zakresie niezbędnym dla rozstrzygnięcia stał się w istocie bezsporny w toku postępowania odwoławczego. Organ rentowy nie kwestionował zeznań świadków, które w ocenie Sądu potwierdzały wyjaśnienia wnioskodawcy co do charakteru świadczonej przez niego pracy w okresach zatrudnienia w (...). Oczywiście jest, że z uwagi na upływ czasu i dłuższy niż wnioskodawcy okres zatrudnienia świadków w (...), szczegóły pracy ubezpieczonego mogły umknąć pamięci świadków, tym niemniej ich zeznania dostarczyły niezbędnych w sprawie informacji. Otóż przede wszystkim świadek R. K., zajmujący w (...) stanowisko kierownicze, choć w pionie innym niż skarżący, zeznał, że nazwy stanowisk „elektryk” i „elektromonter” były używane w zakładzie zamiennie i kadry mogły wpisywać w dokumentach jedno bądź drugie stanowisko. Wynika stąd, że nazwa stanowiska z kart zarobkowych „elektryk” nie określa rzeczywistego charakteru pracy w spornym okresie. W związku z tym trzeba zauważyć, że (...) zajmował się przede wszystkim elektryfikacją rolnictwa, a więc wykonywaniem linii

przesyłowych średniego i niskiego napięcia. Obaj świadkowie potwierdzili, że mogło zdarzyć się wykonywanie przez zakład instalacji elektrycznych wewnątrz budynków, jednak przede wszystkim w suszarniach, a więc instalacje w nich miały charakter instalacji przemysłowych, natomiast w budynkach mieszkalnych co najwyżej przypadkowo. W ocenie Sądu zeznania te tłumaczą dostatecznie, dlaczego w świadectwach pracy w (...) zasadnie pracodawca użył jako określenia stanowiska pracy ubezpieczonego pojęcia „elektromonter”, lub dokładniej „elektromonter instalacji i urządzeń elektroenergetycznych”, mimo we wcześniejszych dokumentach pracowniczych używano również określenia „elektryk”.

Odnosnie meritum sporu należy wyjaśnić, że z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a więc w dniu 1 stycznia 1999r., osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia RM z lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący niewątpliwie spełnia kryterium wymaganego okresu 25 lat ubezpieczenia, skończył 60 lat i zawarł we wniosku o emeryturę także wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE do budżetu państwa.

Kwestią sporną na etapie postępowania administracyjnego była tylko okoliczność wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach za okres zatrudnienia w (...) od lipca 1989r. – z uwagi na rozbieżności dokumentacji pracowniczej. Należy wobec tego wyjaśnić, że zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia RM z lutego 1983r. okresy pracy m.in. w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo pracy z adnotacją o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, bądź bez niej, nie jest jednak bezwzględnie przesłanką do zaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Świadectwo nie jest wiążące dla organu rentowego i może podlegać weryfikacji. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dopiero w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów pracy w warunkach szczególnych także w oparciu o inne dowody niż zaświadczenie z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik nie posiada świadectwa w określonej w przepisie formie, albo jego treść budzi wątpliwości, które uzasadniały kwestionowanie tego zaświadczenia przez organ rentowy w fazie administracyjnej postępowania.

Skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to trzeba też wyjaśnić, że obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie RM z lutego 1983r., wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Z art. 53 ust. 2 tej samej ustawy wynikało, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Jest to regulacja tożsama z zawartą w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. W wykazie A, stanowiącym załącznik do wspomnianego rozporządzenia, w dziale II prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu,

remontie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Stanowiska pracy z tego działu, uznawane za pracę w warunkach szczególnych, precyzowały zarządzenia resortowe, wydane na podstawie §1 ust. 2 rozporządzenia RM z lutego 1983r., w niniejszej sprawie zarządzenie Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.Urz. Min. R. i G.. Ż.. Nr 2 poz. 4). W omawianym dziale wymienia ono stanowiska m.in. elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych, elektromontera linii napowietrznych niskich i średnich napięć i elektromontera instalacji elektrycznych przemysłowych, a więc stanowiska ściśle odpowiadające charakterowi pracy wnioskodawcy w (...). Konkludując – w ocenie Sądu skarżący wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu w całym okresie zatrudnienia w (...) (w tym w (...) S.A.), a nie tylko w okresie niespornym grudzień 1982r. – marzec 1989r.

Udowodnienie przez wnioskodawcę – należy podkreślić, że dopiero na etapie postępowania sądowego, gdyż przy pomocy zeznań świadków – że zachodzą wszystkie przesłanki przyznania mu wnioskowanej emerytury, skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc i przyznaniem prawa do tejże emerytury oraz stwierdzeniem na podstawie art. 118 ust. 1a a contrario, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.